

УДК 81'42

DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTP.2024.48.19-33>*Дергач Д.В.*

ORCID ID: 0000-0003-4215-3825

Web of Science Researcher ID: U-3019-2017

Scopus ID: 57221787511

ЖАНРОЛОГІЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ МОВОЗНАВСТВІ: НАУКОВА ШКОЛА ФЛОРІЯ БАЦЕВИЧА

***Анотація.** У статті узагальнюються ідеї лінгвістичної жанрології в контексті філологічної інтерпретації природи жанру. Визначено, що мовознавча предметність його аналізу спирається на ідеї комунікативістики. В українській лінгвістиці вони системно репрезентовані в дослідженнях наукової школи Ф. Бацевича. Аргументовано тезу, що фахові ідеї Ф. Бацевича, пов'язані з мовознавчою інтерпретацією жанру, його характеристик і комунікативних домінант, ураховують, передусім, різні форми та формати інтенції. Наведено авторський коментар щодо їх вербалізації в динамічно змінних варіантах як своєрідних патернів комунікативних ситуацій, типізованої, закріпленої культурною традицією структури, а також того, що вони набувають індивідуальних особливостей у процесі спілкування. Визначено: Ф. Бацевич акцентує увагу на тактиках реалізації комунікативних стратегій, що в мікроконтекстах інтерпретуються як окремі жанри.*

Узагальнено, що дослідницькі ідеї Ф. Бацевича в українському мовознавстві розвинуті в послідовну традицію, зреалізовану у працях його учнів, що дозволяє говорити про формування й активне функціонування авторитетної наукової школи з лінгвістичної жанрології. Визначено, що сформована й системно зреалізована Ф. Бацевичем в авторських текстах і дослідженнях його послідовників концепція лінгвістичної жанрології узагальнює комунікативні домінанти жанру, які спираються на екстралінгвістичні параметри: соціальна зумовленість, типовість комунікативної ситуації, формальні ознаки, функціональність, стабільність і варіативність.

Аргументовано, що лінгвістичні ідеї аналізу жанрів Ф. Бацевича смислово корелюються з предметністю медійної жанрології (в контексті функціональної паралельності з лінгвістичною жанрологією). Визначено, що її перспективи полягають у реалізації методологічної синкретичності аналізу мови в динаміці суспільної комунікації та її функцій у медіа, в появі інваріантних форм і способів

вербальної масової інтеракції, у вмотивованому оновленні її стилістики та жанрової системи. А це, у свою чергу, визначає вектори, що скеровують до перспективи ідей неолінгвістичних досліджень.

Ключові слова: Ф. Бацевич, жанр, жанрологія, лінгвістична жанрологія, медійна жанрологія, комунікативна лінгвістика, функціональна стилістика, медіалінгвістика, неолінгвістика.

Інформація про автора: Дергач Дмитро Валерійович – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри стилістики та мовної комунікації; Навчально-науковий інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Електронна адреса: dimyla_philolog@ukr.net

Dmytro V. Dergach

ORCID ID: 0000-0003-4215-3825

Web of Science Researcher ID: U-3019-2017

Scopus ID: 57221787511

GENREOLOGY IN NATIONAL LINGUISTICS: SCIENTIFIC SCHOOL OF FLORIY BATSEVYCH

Abstract. *The article summarizes the ideas of linguistic genreology in the context of the philological interpretation of the genre's nature. It is determined that the linguistic objectivity of its analysis is based on the ideas of communicative studies. In Ukrainian linguistics, they are systematically represented in the researches of the scientific school of F. Batsevych. The thesis is argued that his ideas that are related to the linguistic interpretation of the genre, its characteristics and communicative dominants, take into account, first of all, different forms and formats of intentions. The author's comment is given on their verbalization in dynamically changing variants as peculiar patterns of communicative situations, typed structure fixed by cultural tradition, as well as the fact that they acquire individual characteristics in the process of communication. It also defined that F. Batsevych emphasizes on the tactics of implementing of communicative strategies, which are interpreted as separate genres in micro-contexts.*

It is summarized that the research ideas of F. Batsevych in Ukrainian linguistics have developed into a consistent tradition, realized in the works of his colleagues. It allows us to talk about the formation and active functioning of an authoritative scientific school of linguistic genreology. It was determined that the concept of linguistic genreology, formed and systematically implemented by F. Batsevych in the author's texts and researches of his followers, generalizes the communicative dominants of the genre, which are based on extralinguistic parameters: social conditioning,

typicality of the communicative situation, formal features, functionality, stability and variability.

It is argued that F. Batsevych's linguistic ideas of genre analysis are meaningfully correlated with the objectivity of media genreology (in the context of functional parallelism with linguistic genreology). It was determined that its prospects lie in the implementation of methodological syncretism of the analysis of language in the dynamics of social communication and its functions in the media, in the emergence of invariant forms and methods of verbal mass interaction, in the motivated renewal of its stylistics and genre system. And this, in turn, determines the vectors that lead to the perspective of the ideas of neolinguistic research.

Keywords: *F. Batsevych, genre, genreology, linguistic genreology, media genreology, communicative linguistics, functional stylistics, media linguistics, neolinguistics.*

Information about the author: *Dergach Dmytro Valerijovych – PhD, associate professor; associate professor of the department of stylistics and language communication; Education and scientific Institute of philology; Kyiv national Taras Shevchenko university.*

Email: *dimyla_philolog@ukr.net*

Категорія жанру є однією з найбільш дискусійних і дискутованих у філологічній науці. Це пов'язано, передусім, із його динамічною природою та функціональною формалізацією мовленнєвих актів як репрезентантів комунікації в усіх сферах суспільного життя. Саме тому йдеться про актуальну жанрологічну предметність у лінгвістиці, літературознавстві та науці про соціальні комунікації. Названі напрямки узагальнено ідентифікують жанр як форму текстової реалізації авторської інтенції. А з іншого боку – диференціюють деталі його фахової інтерпретації в контексті своєї дослідницької аспектології та специфіки.

Так, для літературознавства жанр – це форма художнього тексту, для науки про соціальні комунікації – форматна організація спілкування в різних суспільних контекстах. У свою чергу, мовознавство звертає увагу на лінгвальний ресурс, який оформлює вербальну інтеракцію в текст відповідно до функцій мови, мети, намірів і потенційного результату комунікації. Відтак, для жанру першочерговою, домінантною ознакою є

форма, що підтверджується дослідниками в їх множинних визначеннях цього поняття:

(1)"вид творів у галузі мистецтва чи літератури, що характеризується певними сюжетними та стилістичними ознаками" [12, с. 713];

(2)"рефлексія з приводу життєвої ситуації, тематичного аспекту, змістовного плану, що спричинює формування того чи того історично зумовленого типу літературного твору з відносною художньо-композиційною сталістю, здатною до оновлення й розвитку" [9, с. 364];

(3)"тип літературного твору, один із головних елементів систематизації літературного матеріалу, класифікує літературні твори за типами їх поетичної структури" [10, с. 406];

(4)"зразок класів комунікативних подій, заснованих на відповідних текстових кліше, що характеризуються певними стандартними установками, комунікативними стратегіями, особливостями інтерактивності, комунікативного середовища" [11, с. 367];

(5)"типізована форм комунікації, що належить усім без винятку сферам суспільного життя" [15, с. 8] та ін.

Зважаючи на специфіку лінгвістичної предметності загалом, обсяг фахового розуміння жанру в цій галузі є, на наш погляд, більш об'ємним, а тому й складно структурованим. Це пояснюється, передусім, орієнтацією мовознавства на всі сфери суспільної комунікації, що функціонально та стилістично перетинаються в настільки динамічно змінному часі та просторі сучасної культури.

Відтак, мовознавча жанрологічна традиція орієнтується, передусім, на дослідницьку практику комунікативістики. Апелюючи до розуміння жанру комунікативною лінгвістикою як уже фундаментального напрямку, що аналізує феномен комунікації в контексті стратегічно змодельованого обміну думками, інформацією.

Як відомо, комунікативна лінгвістика – це розділ мовознавчої науки, що вивчає мову як засіб спілкування, зосереджуючись на способах і формах передачі інформації та вербальної /

невербальної взаємодії між учасниками комунікації; "напрямок мовознавства, що досліджує процеси мовленнєвого спілкування людей, враховуючи фізичні, фізіологічні, психологічні, соціальні, контекстні, ситуативні та інші компоненти комунікації" [1, с. 8]. Серед основних завдань цієї галузі можна виокремити: (1) аналіз інваріантної вербалізації комунікативної функції мови; (2) фахова інтерпретація комунікативних стратегій і тактик, що спирається на спеціалізоване дослідження способів і прийомів, якими мовці реалізують комунікативні інтенції. Це може включати стратегії ввічливості, уникнення конфліктів, переконання аргументації та ін.; (3) вивчення окремих мовленнєвих актів – таких як запитання, твердження, накази, обіцянки та ін., що отримують жанровий статус. А також умов їх успішного виконання та впливу на співрозмовника. З погляду комунікативної лінгвістики, кожна комунікативна ситуація – стратегічно змодельована система тактик, послідовно вербалізованих у тексті з конкретною метою. У свою чергу, їх формалізація інтерпретується дослідниками в жанрологічному дискурсі, коли жанр первинно ідентифікується саме з формою повідомлення; (4) контекстуальний аналіз: визначення впливу соціального, культурного та ситуаційного контекстів на процес комунікації. Це включає вивчення того, як різні контексти змінюють значення висловлювань і впливають на їх інтерпретацію; (5) вивчення вербальної взаємодії між представниками різних культур. Це допомагає зрозуміти, як інваріантні культурні цінності впливають на мовленнєву поведінку, допомагають уникати непорозумінь та ефективно спілкуватися в полікультурному середовищі; (6) дослідження різних типів комунікативних бар'єрів – мовних, психологічних, соціальних та ін. і розробка методів їх подолання для забезпечення ефективної комунікації.

Таким чином, комунікативна лінгвістика сприяє глибшому розумінню того, як мова функціонує у процесі спілкування, допомагає покращити навички ефективної комунікації та вирішувати проблеми, що виникають у вербалізованій міжособистісній і міжкультурній взаємодії.

Зважаючи на багатовекторну предметність комунікативної лінгвістики, жанр з погляду цього напрямку розглядається як певний тип / формат мовленнєвої діяльності, що характеризується стабільністю форми та змісту, яка виникає та реалізується в конкретному соціальному контексті. Відтак, жанр визначає структуру комунікативного акту, стиль системи послідовних висловлювань, типові теми та комунікативні інтенції. Жанри формуються відповідно до соціальних норм, очікувань та цінностей певної мовної спільноти, актуалізуючись у часі та просторі культури, що може впливати на динаміку жанрової системи мови.

Традиція аналізу мови в галузі комунікативної лінгвістики в національному мовознавстві незалежної України була започаткована й ефективно підтримується сьогодні авторитетним ученим – доктором філологічних наук, професором Львівського національного університету імені Івана Франка Флорієм Сергійовичем Бацевичем. Його наукові інтереси охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із лінгвістикою комунікації – з мовленнєвими жанрами, теорією та практикою лінгвістичної генології (жанрології), дискурсивним аналізом мови, прагмалінгвістикою, комунікативною девіатологією, комунікативною динамікою мовної особистості та ін. [1; 2; 3; 4; 5].

Одним із основних зацікавлень Ф. Бацевича в дослідницькій проєкції мовознавчої комунікативістики є лінгвістична жанрологія (генологія). В авторському визначенні науковця це – напрям сучасного мовознавства, розділ комунікативної лінгвістики, який досліджує жанри мовлення [1, с. 8].

Мовленнєвий жанр, на думку Ф. Бацевича, – це "типовий спосіб побудови мовлення в конкретній ситуації, призначений для передавання певного змісту; розгорнута мовленнєва побудова, що складається з певної кількості мовленнєвих актів, у яких комунікативний намір кожного мовця підпорядкований його стратегії і тактиці" [1, с. 9]. Йдеться, передусім, про формалізацію процесу спілкування, синхронізовану з рядом базових екстралінгвістичних чинників, що визначають його

природу в цілому. Мова в такому разі постає своєрідною вербальною відповіддю на поставлені запитання, яка регулює функціонально-стилістичний статус і ресурс повідомлення / текстів. А отже, й жанру, в якому вони були написані.

Лінгвістична інтерпретація жанру як форми комунікації в концепції Ф. Бацевича спирається на такі його характеристики й ідентифікаційні критерії, що їх дослідник визначив і узагальнив у своїх працях (зокрема див: [4, с. 30-31]):

- (1) комунікативна мета (намір, інтенція);
- (2) концепція автора передбачає врахування того, ким він є: своїм / чужим; старшим / рівним / підлеглим; авторитетним / неавторитетним; таким, що має / не має повноважень; більш / менш поінформованим; зацікавленим / незацікавленим тощо;
- (3) концепція адресата враховує аналогічні параметри;
- (4) чинник комунікативного минулого враховує те, що передує жанру. Виділяють МЖ (мовленнєві жанри – Д.Д.) ініціативні й реактивні;
- (5) чинник комунікативного майбутнього, який визначає стандарти спілкування, слідування одних МЖ (мовленнєвих жанрів – Д.Д.) за іншими;
- (6) подійний зміст: віднесеність / невіднесеність до особистісної сфери автора або адресата, часова перспектива події, оцінка події, важливим є кількість подій (епізодів, учинків);
- (7) параметр мовного втілення – це мовне оформлення МЖ (мовленнєвого жанру – Д.Д.), наприклад, заповнення формуляру і написання роману;
- (8) комунікативний смисл – інформаційний компонент спілкування, який формується як сумарна семантична, синтаксична і прагматична домінанта комунікативної стратегії адресанта кооперативного спілкування в межах певного МЖ (мовленнєвого жанру – Д.Д.) із застосуванням вербальних, невербальних і паравербальних засобів;
- (9) тональність МЖ (мовленнєвого жанру – Д.Д.) – усвідомлена (інтенціонально-вольова) або неусвідомлена (позаінтенціональна) емоційно-аксіологічна і змістовно-

інформативна організація мовного матеріалу (у його динамічному прояві), за допомогою якої адресант формує повідомлення, мовленнєвий акт певної іллокуції, впливає на адресата, а іноді й на ситуацію спілкування. Динамічність організації елементів мовного коду у випадку усного мовлення виявляється в тонових (висота, сила, гучність та ін.) і обертонових (перш за все тембрових) характеристиках звучання, його мелодії (насамперед інтонації, темпі, реєстрі тощо), а також у наявності спеціальних засобів мовного коду (морфологічних, словотвірних, лексико-фразеологічних, синтаксичних);

(10) специфіка каналів комунікації: обов'язкове врахування впливу каналу комунікації на наявність чи відсутність відповідних МЖ (мовленнєвих жанрів – Д.Д.), а в разі їх наявності – на організацію їх змісту (наприклад, прийняті в певних лінгвокультурах інформаційні обмеження на зміст і форму особистих листів, телеграм тощо).

Аналізуючи фахові ідеї Ф. Бацевича щодо лінгвістичної природи жанру, його характеристик і комунікативних домінант, приходимо до висновку, що дослідник розглядає, передусім, різні форми та формати інтенцій. Вони вербалізуються в динамічно змінних варіантах як своєрідних патернах комунікативних ситуацій, що, маючи типізовану, закріплену культурною традицією структуру, набувають індивідуальних особливостей у процесі спілкування. У зв'язку з цим Ф. Бацевич акцентує увагу на тактиках реалізації комунікативних стратегій, що в мікроконтекстах інтерпретуються ним як окремі жанри. Це пояснює авторську кваліфікацію жанрової природи, наприклад, утішання, невдачі та ін. [1, с. 144-167]. Така дослідницька ідея Ф. Бацевича в українському мовознавстві розвинута в послідовну традицію, зреалізовану у працях – кандидатських дисертаціях – його учнів, що дозволяє говорити про формування й активне функціонування авторитетної наукової школи з лінгвістичної жанрології:

(1) Дерпак О.В. Конфронтативні мовленнєві жанри: комунікативно-прагматичний та мовний аспекти (на матеріалі української, англійської та польської мов) (2005) [6];

(2) Чеберяк А. М. Мовленнєвий жанр "відкритий лист": комунікативно-прагматичні аспекти організації (на матеріалі української, польської, англійської мов) (2010) [13];

(3) Карамішева Р. Д. Мовленнєвий жанр повідомлення в засобах масової інформації (на матеріалі української та англійської мов) (2011) [8];

(4) Дяків Х. Ю. Мовленнєвий жанр "застереження" та засоби його реалізації в українській і німецькій мовах (2012) [7].

Предметність названих дослідницьких праць узагальнено присвячена лінгвопрагматичі жанрових моделей комунікації в різних сферах суспільного життя. Їх типізація підтверджується аспектністю аналізу в різних мовах (близько-, й неблизькоспоріднених), що також актуалізує фаховий жанрологічний коментар щодо узагальнених / індивідуальних рис реалізації комунікативних тактик жанру в різних лінгвокультурах.

Відтак, сформована й системно зреалізована Ф. Бацевичем в авторських текстах і дослідженнях його послідовників концепція лінгвістичної жанрології узагальнює комунікативні доміанти жанру, що спираються на такі, передусім екстралінгвістичні, параметри:

(1) Соціальна зумовленість. Жанри виникають у конкретних соціальних контекстах і відображають соціальні норми та правила. Наприклад, жанр офіційного листування дотримується норм ввічливості та засад етики, дипломатичного – етикету та протоколу, тоді як жанр дружнього листа більш неформальний та особистий щодо стилістичного оформлення.

(2) Типові комунікативні ситуації. Кожен жанр детермінований природою, стилістикою комунікативних ситуацій, мовленнєвих актів, у яких він системно реалізується. Наприклад, жанр наукової статті актуалізується в динаміці академічної, фахової комунікації, а жанр комерційної реклами – в контексті бізнесової діяльності.

(3) Формальні ознаки. Жанри / групи жанрів мають свої характерні формальні ознаки: структура тексту, мовно-

стилістичні особливості, спроектовані на реалізацію завдань комунікативної ситуації.

(4) Функціональність. Жанри виконують особливі комунікативні функції, спрямовані на досягнення певних цілей. Наприклад, жанр інструкції спрямований на надання чітких вказівок, а монографія, у свою чергу, узагальнює результати дослідницьких спостережень автора / авторів.

(5) Стабільність та варіативність. Хоча жанри мають стабільні ознаки форми, вони можуть стилістично змінюватися й адаптуватися до нових соціальних умов і комунікативних потреб суспільства. Це дозволяє жанрам і зберігати свою комунікативну базу, й водночас інваріантно її реалізувати в текстах, залишаючись актуальними та відповідаючи вимогам комунікації в часі та просторі культури.

Таким чином, лінгвістична жанрологія, зокрема в дослідницьких ідеях наукової школи Ф. Бацевича, спирається на системний аналіз факторів, що визначають, як соціальні та культурні контексти впливають на мовленнєву поведінку, формують та змінюють її. А також те, як мовці використовують різні жанри для досягнення своїх цілей у різних комунікативних ситуаціях. Фактично йдеться про множинні тактики реалізації комунікативних інтенцій у потоці мовлення, що об'єктивує предметність фахового аналізу жанру з погляду комунікативної лінгвістики.

Розвиток мовознавчої дослідницької парадигми у 20 ст. актуалізував також функціонально-лінгвістичний контекст аналізу мови. Коли основною категорією визначається функція, що вербалізується в тексті у стилістично змодельованій формі – тобто в певному жанрі. Функціональна лінгвістика 21 ст. проектується в нові мовознавчі епістемі – медіа-, юрис-, бізнесову, політичну лінгвістику та інші напрямки функціонально-стилістичної предметності. Відповідно, кожен із них оперує поняттям жанру як комунікативної форми та моделі, актуальної для певної сфери суспільного життя. Названі й інші галузі неолінгвістики перебувають у конструктивному діалозі з комунікативною лінгвістикою (системно зреалізованою в

Україні професором Ф. Бацевичем) щодо жанрологічного аналізу вербальної інтеракції. Важливою відмінністю комунікативно-мовознавчої ідентифікації жанру є апеляція до стратегій і тактик, що інтерпретуються як окремі жанри (привітання, прощання, аргументація та ін.). У свою чергу, у функціонально-стилістичній парадигмі жанр, передусім, має цілісну текстову реалізацію у зв'язку з функцією / функціями його мовних одиниць і прогностичним результатом, що має відповідну стилістичну ідентифікацію.

Так, жанри масової комунікації аналізуються в дискурсі медійної жанрології. В медіалінгвістичній проєкції "жанр – історично сформована, вербалізована модифікація відображення реальної дійсності, що має набір повторюваних, аналогових змістовно-формальних (жанрових) ознак. У сучасній медіалінгвістиці виділяються, як правило, такі основні позамовні жанротвірні фактори: предмет відображення, цільова установка (функція) відображення і метод відображення. Предметом медійного відображення може стати будь-яке явище життя природи, суспільства, що має якесь значення для людини. Цільова установка виявляється, перш за все, в тому чи іншому рівні деталізації, глибини осягнення зв'язків відображуваного предмета, що призводять до створення специфічних текстів, що і становлять певний жанр. На думку деяких дослідників, у медіалінгвістиці існує два основних методи "перетворення" об'єктивної дійсності в її інформаційний аналог – раціонально-пізнавальний (логічний) і художньо-образний. Кожному жанру властиві специфічна форма та мовно-стилістичні засоби. Так, зокрема, аналітичними жанрами стилю масової інформації є бесіда, стаття, кореспонденція, рецензія, огляд та ін." [14, с. 50].

Зважаючи на активізацію сучасних медіа щодо формування масової мовної свідомості, безпосереднього впливу на неї, жанрове питання в такій дослідницькій проєкції є надзвичайно важливим. Відповідь на нього узагальнено моделює стратегію інваріантного інформування через медіа, яке визначає вектори комунікативної поведінки людини, груп людей чи суспільства загалом. Особливо якщо врахувати глобалізаційний контекст

розвитку сучасного світу, що результується в динамізації медійно-інформаційних потоків, оформлених смислово та стилістично в різних медійних жанрах. За такої постановки дослідницької проблеми важливим є диференційний критерій функції мови. Він дозволяє ідентифікувати характер інформації, вербалізованої в тексті відповідного жанру як комунікативній формі реалізації основних і похідних функцій мови в модерних медіа – інформаційної, аналітичної, когнітивної, маніпулятивної, розважальної та ін. Серед інших визначальних факторів системності жанру в медіалінгвістичному аналізі є учасники комунікативної ситуації, комунікативні інтенції, умови й обставини, форма спілкування – всі ті жанрові маркери, які первинно враховуються мовознавчою комунікативістикою, що сформувала базисний контекст для лінгвістичної жанрології. А отже, йдеться про динамічний, предметно скорельований діалог наук комунікативного та функціонального спрямування, коли жанр є об'єднавчою ланкою в актуальному аналізі мови як ресурсу комунікації.

Важливо, на наш погляд, коли такий діалог має риси системності, послідовності, традиційності та перспективності. В історії мовознавчої науки в Україні він позначений авторитетними ідеями, працями професора Ф. Бацевича, чия наукова школа активно й ефективно працює в цьому напрямку, корелюючи свій фаховий пошук із іншими актуальними дослідницькими епістемами. Серед них, зокрема, й медійна жанрологія (в контексті функціональної паралельності з лінгвістичною жанрологією), перспектива якої полягає в реалізації методологічної синкретичності аналізу мови в динаміці суспільної комунікації та її функцій у медіа, в появі інваріантних форм і способів вербальної масової інтеракції, у вмотивованому оновленні її стилістики та жанрової системи. А це, у свою чергу, визначає вектори, що скеровують до перспективи ідей неолінгвістичних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології. Київ: Видавничий центр "Академія", 2006. 246 с.
2. Бацевич Ф.С. Дискурсивна природа мовленнєвого жанру. *Функціонально-комунікативні аспекти граматики і тексту*. Донецьк: ДонНУ, 2004. С. 16-23.
3. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. Л.: ПАІС, 2005. 263 с.
4. Бацевич Ф.С. Мовленнєві жанри в міжкультурній комунікації. Львів: ПАІС, 2010. 279 с.
5. Бацевич Ф.С. Умови успішності мовленнєвого жанру: спроба типології. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. 2008. Т. 11. № 1. С. 26-33.
6. Дерпак О.В. Конфронтативні мовленнєві жанри: комунікативно-прагматичний та мовний аспекти (на матеріалі української, англійської та польської мов) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.15. Київ, 2005. 16 с.
7. Дяків Х.Ю. Мовленнєвий жанр "застереження" та засоби його реалізації в українській і німецькій мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.17. Київ, 2012. 19 с.
8. Карамишева Р.Д. Мовленнєвий жанр повідомлення в засобах масової інформації (на матеріалі української та англійської мов): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.17. Львів, 2011. 17 с.
9. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ: ВЦ "Академія", 2007. Т. 1: А – Л. 608 с.
10. Літературознавчий словник-довідник. 2-ге вид., випр., допов. Київ: Академія, 2007. 751 с.
11. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
12. Словник української мови у 20 т. Том 4. Д – Ж / Наук. кер. проекту В.А. Широков. Київ: Наукова думка, 2013. 1010 с.
13. Чеберяк А.М. Мовленнєвий жанр "відкритий лист": комунікативно-прагматичні аспекти організації (на матеріалі української, польської, англійської мов) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.15. Одеса, 2010. 20 с.
14. Шевченко Л.І., Дергач Д.В., Сизонов Д.Ю. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / за ред. Л.І. Шевченко. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2014. 326 с.
15. Яхонтова Т.В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 420 с.

REFERENCES

1. Batsevych, F.S. (2006). *Introduction to linguistic geneology* [Vstup do lnhvistychnoyi henolohiyi]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Batsevych, F.S. (2004). *The discursive nature of the speech genre* [Dyskursyвна pryroda movlennevoho zhanru]. *Functional and communicative aspects of grammar and text*. Donetsk, 16-23 [in Ukrainian]
3. Batsevych, F.S. (2005). *Linguistic geneology: problems and prospects* [Linhvistychna henolohiia: problemy i perspektyvy]. Lviv [in Ukrainian].
4. Batsevych, F.S. (2010). *Speech genres in intercultural communication* [Movlennievi zhanry v mizhkulturnii komunikatsii]. Lviv [in Ukrainian].
5. Batsevych, F.S. (2008). *Conditions for the success of a speech genre: an attempt at typology* [Umovy uspishnosti movlennyevoho zhanru: sprobа typolohiy]. *Bulletin of the Kyiv National Linguistic University*, 11 (1), 26-33 [in Ukrainian].
6. Derpak, O.V. (2005). *Confrontational speech genres: communicative, pragmatic and linguistic aspects (on the material of Ukrainian, English and Polish languages)* [Konfrontatyvni movlenniyevi zhanry: komunikatyvno-prahmatychnyy ta movnyy aspekty (na materialy ukrayinskoyi, anhliyskoyi ta polskoyi mov)]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: 10.02.15. Kyiv. 16 p. [in Ukrainian].
7. Diakiv, Kh.Yu. (2012). *Speech genre "warning" and means of its implementation in Ukrainian and German languages* [Movlenniyevyy zhanr "zasterezhennya" ta zasoby yoho realizatsiyi v ukrayinskiy i nimetskiy movakh]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: 10.02.17. Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].
8. Karamysheva, R.D. (2011). *The speech genre of the message in the mass media (on the material of the Ukrainian and English languages)* [Movlenniyevyy zhanr povidomlennya v zasobakh masovoyi informatsiyi (na materialy ukrayinskoyi ta anhliyskoyi mov)]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: 10.02.17. Lviv. 17 p. [in Ukrainian].
9. *Literary encyclopedia* (2007). [Literaturoznavcha entsyklopediya] / avt.-uklad. Yu. I. Kovaliv. Kyiv, T. 1. [in Ukrainian].
10. *Literary dictionary* (2007). [Literaturoznavchyy slovnyk-dovidnyk]. Kyiv [in Ukrainian].
11. Selivanova, O.O. (2008). *Modern linguistics: directions and issues* [Suchasna lnhvistyka: napryamy ta problemy]. Poltava [in Ukrainian].
12. *Dictionary of the Ukrainian language in 20 vol.* (2013). [Slovnyk ukrayinskoyi movy u 20 t.] / Nauk. kerivnyk V.A. Shyrokov. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
13. Cheberyak, A.M. (2010). *Speech genre "open letter": communicative and pragmatic aspects of the organization (on the material of Ukrainian, Polish, English languages)* [Movlenniyevyy zhanr "vidkrytyy lyst":

komunikatyvno-prahmatychni aspekty orhanizatsiyi (na materialy ukrayins'koyi, pol's'koyi, anhliys'koyi mov)): avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. filol. nauk: 10.02.15. Odesa. 20 p. [in Ukrainian].

14. Shevchenko, L.I. & Dergach, D.V. & Syzonov, D.Yu. (2014). *Media linguistics: a dictionary of terms and concepts* [Medialinhvistyka: slovnyk terminiv i ponyat] / za red. L.I. Shevchenko. Kyiv [in Ukrainian].

15. Yakhontova, T.V. (2009). *Linguistic geneology of scientific communication* [Linhvistychna henolohiya naukovoyi komunikatsiyi]. Lviv [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції – 01.04.2024

Дата затвердження редакцією – 16.04.2024

Ця публікація ліцензована на умовах Creative Commons Attribution 4.0 International License.